

De BoekStartcoach

INHOUDSOPGAVE

1 | AANLEIDING 3

2 | PROJECT 4

2.1 | Uitgangspunt 4

2.2 | Doelstelling 4

2.3 | Doelgroep 4

2.4 | Uitvoering 4

2.5 | Opstartfase 5

2.6 | Voorbereiding 5

2.7 | Werkwijze en aanpak 6

3 | INTERNE BEDRIJFSVOERING 6

3.1 | Stappenplan 6

3.2 | Personeel Bibliotheek 7

3.3 | Personeel de Jeugdgezondheidszorg 8

3.4 | Ruimte Bibliotheek en consultatiebureau 8

3.5 | Vragenuurtje in de Bibliotheek 9

4 | DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING 9

5 | PRIVACY 11

6 | MATERIALEN 11

7 | EVALUEREN 12

8 | FINANCIËN 12

9 | UITROL BOEKSTARTCOACH 13

BIJLAGEN 14

Bijlage I BoekStartcoach in het nieuws 15

Bijlage II Adviezen aan ouders 19

1 | AANLEIDING

Het leesbevorderingsprogramma BoekStart voor baby's is niet meer weg te denken uit de Nederlandse bibliotheken. Ook samenwerkingspartners van de Bibliotheek zoals de gemeente en het consultatiebureau zien BoekStart als een relevant leesbevorderingsprogramma om taalachterstanden te voorkomen. BoekStart wordt uitgevoerd in Bibliotheken en jaarlijks worden 60.000 ouders bereikt. Sinds 2016 valt BoekStart onder het actieprogramma *Tel mee met Taal*. Het actieprogramma *Tel mee met Taal* (2016-2018), een gezamenlijk initiatief van de ministeries OCW, VWS en SZW, is gericht op het verhogen van de participatie van laaggeletterden in de Nederlandse samenleving. Het programma streeft enerzijds naar een fundamentele toename van het aantal laaggeletterden in taaltrajecten (curatie van laaggeletterdheid) en anderzijds naar voorkomen van laaggeletterdheid door het intensiveren van leesbevorderingsprogramma's (preventie van laaggeletterdheid). Met de lancering van het actieprogramma 'Tel mee met taal' is de doelstelling van Kunst van Lezen uitgebreid. Tot 2016 richtte Kunst van Lezen zich onder meer via de programma's BoekStart (0-4 jaar) en de Bibliotheek *op school* (4-12 jaar) op het verhogen van de taal- en leesprestaties van *alle* kinderen door het verrijken van het leesklimaat thuis, op school en in de kinderopvang. In het kader van *Tel mee met Taal* is er een focus bij gekomen: het gericht bereiken van laagtaalvaardige gezinnen. Kunst van Lezen wil deze doelstelling in eerste instantie realiseren door een intensivering van het BoekStart programma.

In 2015 is het wetenschappelijk onderzoek naar BoekStart gepresenteerd¹. Het onderzoek is positief over de werking van BoekStart. Uit het onderzoek blijkt dat ouders die meedoen met BoekStart en hun baby al voor dat deze acht maanden oud is voorlezen, kinderen hebben die hoger scoren op taal. Al met vijftien maanden zijn er positieve effecten op de woordenschat gemeten. Belangrijk is BoekStart aan alle nieuwe ouders aan te bieden. Als de baby vaak huilt en snel geïrriteerd is stellen veel ouders voorlezen uit, ook als ze zich bewust zijn van het grote belang van verbale interactie met de baby. Vooral deze baby's profiteren ervan als hun ouders meedoen met BoekStart.

De laagopgeleide ouders zijn moeilijker te bereiken met BoekStart. Het wetenschappelijk onderzoek geeft een indicatie van het bereik onder laagopgeleide ouders. Zo'n 13% van de laagopgeleide ouders wordt bereikt ten opzichte van 38% hoogopgeleide ouders. Een aanbeveling uit het onderzoek is dat BoekStart onder deze laagopgeleide doelgroep meer gepromoot moet worden en dat er op het consultatiebureau meer aandacht aan voorlezen en BoekStart gegeven moet worden. Met een extra inspanning en met meer maatwerk zullen deze ouders gestimuleerd worden om al in de babyperiode een voorleesroutine op te bouwen. Ouders kunnen daarnaast de weg naar de Bibliotheek als een drempel ervaren. Met de BoekStartcoach voegen we een laagdrempelige interventie toe aan de algemene werkwijze van BoekStart om zo meer laagtaalvaardige ouders te bereiken. De BoekStartcoach werkt op het consultatiebureau en kan de jeugdarts en jeugdverpleegkundige ondersteunen door met ouders uitgebreider in gesprek te gaan, een luisterend oor te bieden en gerichte voorleesondersteuning te bieden.

De BoekStartcoach is ontwikkeld door Bibliotheek Rivierenland en de Jeugdgezondheidszorg van STMR.

¹ Berg, H. van den & Bus, A.G., (2015). BoekStart maakt baby's slimmer, Stichting Lezen Reeks, Eburon

2 | PROJECT

Na de uiteenzetting van de doelstelling van de BoekStartcoach volgt een beschrijving van de aanpak. De opzet van de BoekStartcoach is gebaseerd op de pilot van Bibliotheek Rivierenland.

2.1 | Uitgangspunt

Het samenwerkingsverband van BoekStart: de driehoek Bibliotheek, Jeugdgezondheidszorg en gemeente is het uitgangspunt voor het inpassen van de BoekStartcoach. Om ouders te stimuleren naar de bibliotheek te komen, komt de bibliotheek waar bijna alle ouders komen. Namelijk op het consultatiebureau. De Bibliotheek komt naar de ouders toe!

2.2 | Doelstelling

Het doel van BoekStart is ouders aanmoedigen om hun kinderen zo vroeg mogelijk boekjes én de Bibliotheek te laten ontdekken. Om meer laagtaalvaardige ouders te bereiken is een extra inspanning nodig naast de verwijzing van het consultatiebureau en de brief van de gemeente.

De jeugdgezondheidszorg biedt preventieve zorg aan alle jeugdigen in Nederland, zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien. Het screenen van de taalontwikkeling hoort hier bij. De praktijk wijst uit dat de jeugdarts en jeugdverpleegkundige maar een paar minuten de tijd heeft om het met de ouder over de taalontwikkeling te hebben. Door het inzetten van de BoekStartcoach wordt er meer tijd gecreëerd om over taalstimulering en voorlezen te praten. Een face to face gesprek met ouders over de rol van voorlezen voor de taalontwikkeling en de hechting, kan ervoor zorgen dat ouders bewust worden van het belang van voorlezen. Daarnaast kan het gesprek er ook voor zorgen dat ouders met hun kind gaan lezen en naar de bibliotheek gaan. Dit draagt bij aan de doelstellingen van de Bibliotheek en het consultatiebureau.

De doelstelling van de BoekStartcoach is een intensivering op de algemene doelstelling van BoekStart: (laagtaalvaardige)ouders bewust maken van het belang van voorlezen en het verhogen van het percentage van (laagtaalvaardige)ouders die het BoekStartkoffertje komt ophalen.

De ambitie is dat meer Bibliotheken gaan werken volgens het model van de BoekStartcoach. In 2017 kunnen 10 basisbibliotheken starten met een stimuleringssubsidie en in 2018 nogmaals 10 basisbibliotheken.

2.3 | Doelgroep

Ouders van jonge kinderen die het consultatiebureau bezoeken. De BoekStartcoach gaat in gesprek met ouders en let specifiek op laagtaalvaardige ouders. De BoekStartcoach probeert met hen een vertrouwensband op te bouwen. De jeugdarts of jeugdverpleegkundige heeft niet altijd de tijd om tijdens het contactmoment met de ouder uitgebreid te praten over voorlezen. Zij kunnen dan naar de BoekStartcoach in de wachtruimte verwijzen.

2.4 | De BoekStartcoach

De BoekStartcoach is structureel aanwezig op het bureau en gaat met ouders

in gesprek over het belang van voorlezen voor de taalontwikkeling, hoe leuk en plezierig voorlezen is en hoe boeken ondersteunend kunnen zijn bij opvoedtaken. Daarmee wil de BoekStartcoach het voorleesplezier promoten. De coach beantwoordt vragen over leesbevordering en mediaopvoeding. Meertalige ouders krijgen van de BoekStartcoach adviezen hoe meertaligheid in te zetten is bij het voorlezen. De BoekStartcoach heeft een eigen plek in de wachtruimte en is herkenbaar vanwege de BoekStartmaterialen. Natuurlijk beweegt de BoekStartcoach door de ruimte heen maar heeft ook een vaste plek waar zij de materialen en de boekencollectie kan tonen aan ouders. Zo'n plek met leuke boekjes trekt ook kinderen aan, waarna de ouders vaak volgen. Vanwege de wekelijkse aanwezigheid op wisselende dagen van de BoekStartcoach, treft zij alle ouders met jonge kinderen tenminste een keer. De BoekStartcoach zit ook op vaste momenten in de Bibliotheek. Ouders die aarzelen of het prettig vinden om een bekend gezicht te zien, kunnen op deze manier op afspraak naar de Bibliotheek komen. De jeugdarts en verpleegkundige verwijzen taalarme gezinnen structureel naar de BoekStartcoach in de wachtruimte.

2.5 | Opstartfase

Om de samenwerking tussen de JGZ en de Bibliotheek te intensiveren en elkaar fysiek mee op te zoeken, is het concept van de BoekStartcoach ontstaan. Gezocht werd naar een laagdrempelige manier om ouders te informeren en te ondersteunen. De BoekStartcoach kenmerkt zich door het investeren in een structurele samenwerking, los van eenmalige acties en campagnes.

De BoekStartcoach in Bibliotheek Rivierenland is van start gegaan in september 2015 en heeft een schooljaar gelopen. Na evaluatie met de gemeente, de JGZ en de Bibliotheek is besloten de BoekStartcoach te continueren en uit te breiden naar andere gemeenten.

De resultaten van de pilot:

- een hoger bereik met BoekStart;
- tijdswinst voor de jeugdarts en verpleegkundige;
- ondersteuning aan ouders met kinderen die vanaf 2,5 naar de VVE kunnen maar daarvoor al meer zijn gaan voorlezen;

2.6 | Voorbereiding

De uitvoering van BoekStart vraagt om een goede samenwerking met de jeugdgezondheidszorg. Een mate van samenwerking is er al. Er zijn immers afspraken over het uitdelen van de BoekStartwaardbon. Het bespreken van het inzetten van een BoekStartcoach heeft meer kans van slagen als deze samenwerking goed verloopt. De BoekStartcoach is dé deskundigen op het gebied van de leesontwikkeling en media. De jeugdarts en verpleegkundige hebben een sleutelrol naar ouders. De jeugdarts en/of jeugdverpleegkundige screent de taalontwikkeling en beoordeelt de kwaliteit van de ouder-kind interactie. Tijdens de contactmomenten wordt daar met de ouder aan de hand van het Van Wiechenonderzoek² over gepraat. Voorlezen wordt idealiter ook meegenomen, maar de tijd is beperkt. Zeker als er ook nog andere zaken aan bod

² Het Van Wiechenonderzoek is een hulpmiddel om op systematische wijze de ontwikkeling van baby's, peuters en kleuters in kaart te brengen. Het onderzoek vindt plaats op het consultatiebureau. De items zijn gericht op grove en fijne motoriek, adaptatie, taalontwikkeling, sociaal gedrag en persoonlijkheid.

moeten komen. Goed om hierbij te weten is dat er een richtlijn spraak- taalontwikkeling wordt ontwikkeld voor de jeugdgezondheidszorg die in 2018 af moet zijn. Zij kunnen ouders warm maken voor het belang van voorlezen. De BoekStartcoach ondersteunt de arts en verpleegkundige weer in haar preventietaken. Met andere woorden, bibliotheek en consultatiebureau vullen elkaar goed aan. Ook gemeenten zijn onmisbaar. Daarom is het raadzaam om alvast te onderzoeken of het plan bij het gemeentelijk beleid past. Wat is er verder bekend over het aantal laaggeletterden in de gemeenten en zijn er veel VVE doelgroep kinderen in de gemeente? Controleer of uw kennis hierover nog up-to-date is.

2.7 | Werkwijze en aanpak

Overleg met de JGZ wordt opgestart vanuit de bibliotheek. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande contacten. Snel zal blijken dat wanneer de bibliotheek de betrokken JGZ medewerker(s) kent, de samenwerking sneller op gang komt. De Bibliotheek bekijkt op welk niveau de eerste gesprekken over de BoekStartcoach worden gevoerd. Is dat op medewerkersniveau of op managementniveau? Dit moet aansluiten op de huidige manier van werken. Hetzelfde geldt voor de gemeente. Een gezamenlijke memo of opzet van de BoekStartcoach interventie zou door de JGZ en de Bibliotheek gezamenlijk besproken moeten worden met de gemeente. Zijn er in de gemeente net als In Tiel en Culemborg subsidiemogelijkheden?

3 | BEDRIJFSVOERING

Deze beschrijving dient als handvat voor het implementeren van het project binnen de organisatie. Hierbij moet de bibliotheek zelf rekening houden met de eigen interne bedrijfsvoering.

3.1 | Stappenplan

Het stappenplan is een instrument dat kan helpen bij het doorlopen van het proces om te komen tot een succesvol project.

Stap 1 Projectaanloop

Informatie verzamelen over:

Intern

- Wat is het bereik van BoekStart? Zit er verschil binnen het werkgebied. Welke wijk of gemeente heeft het meeste belang bij het inzetten van een BoekStartcoach?
- Hoe verlopen de BoekStartactiviteiten.
- Wat zijn de afspraken met de JGZ over BoekStart, het uitdelen van de bonen en de aandacht voor voorlezen en taalontwikkeling tijdens de consulten.

Extern

- Hoeveel tijd besteden de artsen en verpleegkundigen concreet aan leesbevordering?
- Wanneer worden kinderen doorverwezen naar de VVE?
- Wat is het gemeentelijk beleid voor de voor- en vroegschoolse periode en (preventie) laaggeletterdheid van de verschillende gemeenten, behorende bij de basisbibliotheek?

- Welke financiële en inhoudelijke mogelijkheden zijn er vanuit de gemeenten (inschatting)?

Stap 2 De startnotitie

Al eerder heeft het managementteam een positief besluit genomen om de BoekStartcoach te implementeren. Er wordt een startnotitie inclusief begroting opgesteld en voorgelegd aan het MT. Het MT besluit om van de uitdaging meer laagtaalvaardige gezinnen bereiken een project te maken. De startnotitie wordt opgesteld door degene bij wie het idee ontstaan is. Vaak is dit de educatief specialist of BoekStartcoördinator. In de startnotitie komt aan de orde: wat is het idee, welk probleem willen we oplossen, welke doelen willen we (gezamenlijk) behalen, indicatie van de te besteden uren vertaald in een begroting en wie moeten we gaan betrekken).

Stap 3 Directiebesluit en projectopdracht

De startnotitie inclusief begroting gaat naar de directie om haar te informeren over en te motiveren voor het implementeren van de BoekStartcoach. De directeur formuleert een projectopdracht en stelt de projectleider aan.

Stap 4 Overleggen met de Jeugdgezondheidszorg

De projectleider gaat in gesprek met de contactpersoon van de Jeugdgezondheidszorg en maakt gebruik van de startnotitie. De uitgangspunten, gezamenlijke voordelen en ambities worden met hen besproken. Het project kan niet zonder de samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg uitgevoerd worden.

Stap 5 Projectplan opstellen

De projectleider stelt met behulp van de input van de JGZ een projectplan op. Aan bod komt: aanleiding, projectomschrijving, doelstelling, opbrengsten/resultaten, aanpak en projectorganisatie, uitgangspunten, begroting, communicatie en evaluatie.

Stap 6 Goedkeuring: GO!

Intern: goedkeuring van het plan inclusief begroting door de opdrachtgever.

3.2 | Personeel Bibliotheek

Het implementeren van het project de BoekStart wordt gedaan binnen de kaders van BoekStart. Hier liggen al afspraken op beleidsmatig- en uitvoeringsniveau. Bij de start van het project is het goed om de taken en bevoegdheden van alle projectleden nogmaals te benoemen.

Binnen de Bibliotheek is de programmaleider Educatie het aanspreekpunt van het project. De programmaleider legt verantwoording af aan de manager Dienstverlening.

De taken en bevoegdheden van de directie

- het optreden als functionerend opdrachtgever;
- het toezien op het verloop en de voortgang van het project;
- het toezien op de financiële rapportage;
- betrokkenheid bij keuzes en eindresultaat;
- het toezien op borging van het projectresultaat in het beleid van de organisatie.

De taken en bevoegdheden van de projectleider

- is aanspreekpunt voor het project;
- is verantwoordelijk voor het projectresultaat met de overeengekomen kwaliteit, tijd en budget;
- bewaakt de planning en voortgang;
- zorgt voor de communicatie intern (o.a. naar het Taalhuis);
- geeft leiding aan de BoekStartcoaches.

De taken en bevoegdheden van de BoekStartcoach

- stemt af met de consultatiebureau medewerkers;
- signaleert taalproblemen bij ouders en bespreekt dit met de arts of verpleegkundige;
- adviseren van ouders over voorlezen en collecties;
- adviseren van ouders over mediaopvoeding;
- rapporteren over voortgang aan de projectleiders;
- koppelt terug aan de frontoffice medewerkers van de Bibliotheek.

De BoekStartcoach is een bibliotheekmedewerker op hbo-niveau. Het in dienst hebben van een of meerdere BoekStartcoaches vraagt om aanvullende vaardigheden en competenties. In overleg met de JGZ wordt afgesproken hoe vaak en hoe lang de coach aanwezig is op het bureau. Ook de reistijd moet hiervoor berekend worden. De twee BoekStartcoaches van Bibliotheek Rivierenland zijn ieder 3 uur per week aanwezig op het consultatiebureau.

Het instellen van een BoekStartcoach is een goed moment om de bibliotheekmedewerkers en zeker de frontoffice medewerkers herhaald te brieven over het ontvangen van ouders in de Bibliotheek. Er kan aan gedacht worden om de training BoekStart (zie basisdocument BoekStart hfdst 4.1), waarin het ontvangen van ouders van jonge kinderen en de kennis over de boekencollectie en de voorleesontwikkeling centraal staat, opnieuw te geven aan de bibliotheekmedewerkers. Ouders die door de BoekStartcoach een zetje in de rug hebben gekregen om de stap te maken om naar de Bibliotheek te komen, horen met net zoveel enthousiasme ontvangen te worden te in de Bibliotheek.

3.3 | Personeel de Jeugdgezondheidszorg

Bij de jeugdgezondheidszorgorganisatie wordt ook een coördinator benoemd waar de projectleider van de Bibliotheek het project mee opzet en de voortgang doorspreekt. De coördinator wijst per locatie een contactpersoon aan en is verantwoordelijk voor de informatievoorziening tussen BoekStartcoach en het consultatiebureau. De artsen en verpleegkundigen verwijzen laagtaalvaardige gezinnen naar de BoekStartcoach.

3.4 | Personeel de Jeugdgezondheidszorg

De BoekStartcoach heeft een eigen plek in de wachtruimte op het consultatiebureau. De plek moet aantrekkelijk zijn voor ouders. Hoe klein de plek ook is. Het moet opvallen en de nieuwsgierigheid van ouders wekken. Een tafeltje om wat boekjes op te zetten en waarbij kinderen en ouders zich vrij kunnen bewegen. Voor sommige vragen hebben ouders graag privacy. Het is fijn als de BoekStartcoach ze een beetje afgeschermd te woord kan staan. Houd de inrichting van de plek rustig, de boeken en de BoekStartcoach zijn al afleidend genoeg. De consultatiebureaus gaan wisselend om met de door de bibliotheek

geleverde collectie. Probeer hier structuur in aan te brengen, door duidelijk te maken dat die boekjes voor de kinderen bedoeld zijn. De in het consultatiebureau getoonde collectie moet wel in relatie staan tussen de collectie die ouders in de bibliotheek kunnen vinden.

Op ieder consultatiebureau zijn BoekStartmaterialen aanwezig. Zorg in ieder geval dat het BoekStartkoffertje goed zichtbaar is. Door een badge/keycord van de Bibliotheek is de medewerker herkenbaar.

De BoekStartcoach maakt gebruik van de materialen die binnen BoekStart landelijk zijn ontwikkeld. De A4 flyers in verschillende talen is handig om bij de hand te hebben. De flyers zijn geplastificeerd en daardoor handzaam in het gebruik. De consultatiebureaus beschikken in het kader van BoekStart al over een collectie boekjes 0-2 jaar, die regelmatig door de bibliotheek ververs wordt. Voor de BoekStartcoach is een 'zichtcollectie' 2-4 jaar aangeschaft. Het is heel belangrijk dat ouders ter plekke de verschillende boekjes kunnen zien! Door voor de collectie budget beschikbaar te hebben, kan aan de vraag die bij ouders leeft voldaan worden.

Het is aan te bevelen om de BoekStartcoach uit te rusten met een iPad. Ouders zijn geïnteresseerd in apps en stellen vragen over hoe daarmee om te gaan.

Met het consultatiebureau moet afgestemd worden of de materialen iedere keer meegenomen moeten worden of dat ze opgeslagen kunnen worden op de locatie en wat de rest van de week kan blijven staan zonder dat de BoekStartcoach aanwezig is.

3.4 | Vragenuurtje in de Bibliotheek

Door het instellen van de BoekStartcoach op het consultatiebureau wordt duidelijk dat sommige ouders de drempel naar de bibliotheek te hoog vinden, ook na een gesprek. Het voelt voor hen vertrouwd om de BoekStartcoach ook in de bibliotheek terug te zien. De coach heet hen welkom, geeft uitleg over de Bibliotheek en helpt bij het inschrijven van het kindje. Ouders die na het bezoek aan het consultatiebureau nog vragen hebben, komen daarmee naar het vragenuurtje in de Bibliotheek. DE BoekStartcoach pikt signalen van laaggeletterdheid op en bespreekt ze op een geschikt moment. Laaggeletterde ouders kunnen dan worden doorverwezen naar het taalhuis.

4 | DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Kunst van Lezen ontwikkelt een workshop voor toekomstige BoekStartcoaches waarin dieper wordt ingegaan op de rol van de BoekStartcoach. Aan de hand van rollenspellen worden situaties nagespeeld en gespreksvaardigheden geoefend. Het is een vereiste dat de toekomstige BoekStartcoach de nodige kennis en ervaring heeft op het gebied van voorlezen en daarnaast is het een pre als de medewerker ervaring heeft met het werken met (laagtaalvaardige) ouders.

Aandachtspunten voor de BoekStartcoach

- Gevoel hebben voor omgang met ouders, niet te belerend willen zijn.
- Op de hoogte zijn van de lokale aandacht voor de bestrijding van laaggeletterdheid. Welke organisaties spelen hierin een rol en wie zijn de

contactpersonen. Dat geldt ook van de projecten van de Bibliotheek zelf. Kennis hebben van de lokale organisaties die belangrijk zijn voor ouders van jonge kinderen is belangrijk.

De BoekStartcoaches van Bibliotheek Rivierenland hebben een ruime bagage. Naast dat ze voorleesconsulent zijn, zijn ze betrokken bij het leesbevorderingsprogramma Voorleescorso. Voorleescorso is een vergelijkbaar project als de VoorleesExpress. Ook zijn ze getraind in het werken met BoekenPret, Taal voor Thuis en TOLK en hebben ze BoekStart training interactief voorlezen gevolgd.

Goed om te weten!

Voor ouders die lezen lastig vinden is de babytijd vaak de beste periode om hun associaties met lezen een positieve draai te geven. Het voorlezen van babyboekjes, vertellen wat er te zien is en benoemen wat de baby met het boekje doet, is namelijk voor niemand echt moeilijk en het draait vooral om contact met je kind. Doordat ouders in deze leeftijd ontdekken dat lezen eigenlijk heel leuk kan zijn, kunnen ze meegroeien met hun kind. Voor laaggeletterde ouders kan het niet kunnen voorlezen aan hun kind een reden zijn om een taal cursus te volgen.

Tips

- Ga niet op ouders af die voor het eerst komen. Deze ouders moeten erg wennen en staan niet open voor een ander type gesprek.
- Doe niet alsof je alle wijsheid in pacht hebt. Probeer te luisteren naar ouders.
- Waak ervoor dat je ouders overlaadt met informatie. Overtuigen heeft geen zin.
- Stel belangstellende vragen.
- Standaardadviezen werken meestal niet. Je moet je richten op deze ouder met dit kind in deze situatie.
- Maak contact met het kindje. Probeer de naam van het kindje te onthouden.
- Bied hulp aan bij het aan en uit kleden of het afleiden van een meekomend broertje of zusje.

E-learningmodule voor jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen

Uit onderzoek blijkt dat voorlichting geven over voorlezen aan ouders ontzettend belangrijk is voor de bewustwording. Vooral persoonlijk contact is van grote waarde en laat effect zien op het voorleesgedrag van ouders. De regelmatige contacten van de Jeugdgezondheidszorg met kinderen (en hun ouders) bieden kansen voor preventie van en vroeg interveniëren bij achterstanden in de spraak- en taalontwikkeling. Het van Wiechen ontwikkelingsonderzoek geeft aanknopingspunten om het onderwerp voorlezen te bespreken, bijvoorbeeld naar aanleiding van de taalontwikkeling van een kind. Om jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen te ondersteunen bij deze taak en de deskundigheid op het gebied van leesbevordering te vergroten en op te frissen is er in het kader van BoekStart de elearningmodule Taalstimulering door voorlezen ontwikkeld.

De e-learningmodule bestaat uit 5 onderdelen: introductie, belang van (interactief) voorlezen (wetenschappelijk onderzoek praktisch vertaald), leesontwikkeling van het jonge kind, werkwijze BoekStart en advies op maat. De elearning wordt afgestemd op de instrumenten die gebruikt worden binnen de JGZ zoals het van Wiechenschema. De elearning wordt met een toets afgesloten en is geaccrediteerd.

Stichting Lezen & Schrijven heeft de e-learning module Taal maakt gezonder ontwikkeld over het signaleren, herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden.

Het starten met de BoekStartcoach is een goed moment om deze twee e-learningmodules onder de aandacht te brengen bij de consultatiebureau-medewerkers. Er wordt zo een boost gegeven aan de taal, en voorleesstimulering op het bureau.

5 | PRIVACY

De BoekStartcoach deelt de informatie met de jeugdarts en verpleegkundige als de ouder daarvoor toestemming geeft. Het consultatiebureau is voor ouders een veilige plek, waar de privacy gewaarborgd is. De arts en verpleegkundige verwijst ouders naar de BoekStartcoach indien er problemen zijn met taalontwikkeling van het kind bijvoorbeeld doordat er thuis geen Nederlands wordt gesproken. Professionals kunnen verschillende dingen met elkaar bespreken zolang de ouder hiervan op de hoogte is en toestemming geeft om informatie te delen. De arts kan bijvoorbeeld de BoekStartcoach bij een gesprek betrekken als ouders dat goed vinden. De tendens is dat je niet over ouders praat maar met ouders.

6 | MATERIALEN

De BoekStartcoach kan gebruik maken van de volgende beschikbare materialen:

- filmpje over BoekStart geanimeerde versie <https://www.youtube.com/watch?v=Ap7ktSAXkC4>;
- filmpje van het koffertje <https://www.youtube.com/watch?v=PXoit-QWejo>;
- folder 'Voorlezen aan jonge kinderen hoe doe je dat';
- uitleg BoekStart in meerdere talen. Je kunt deze plastificeren waardoor het als een waaier op de tafel gelegd kan worden;
- uitstalmeubel (inklapbaar);
- kartonnen display voor consultatiebureaus (bestellijst BoekStart);
- voorstelkaart / poster van de BS coach. Op deze kaart lees je informatie over de BS coach, wat ze doet en wanneer ze aanwezig is (zij bijlage);
- collectie (0-4 en opvoedboeken);
- iPad;
- voorleestips bij de BoekStartkoffer boekjes <http://www.boekstart.nl/wat-is-boekstart/boekstartkoffertje/>;
- de e-learningmodule Taalstimulering door voorlezen via de JGZ academie van het NCJ (gereed juni 2017);
- voorleesfilmfragmenten met handleiding. De volgende onderwerpen komen aan bod: heeft voorlezen aan baby's zin, contact tijdens het voorlezen aan jonge baby's, aandacht behouden bij het boek, voorlezen aan meerdere

kinderen van verschillende leeftijden, voorlezen als taal moeilijk is en voorlezen in het Nederlands of in je sterkste taal? De fragmenten zijn te gebruiken tijdens groepsbijeenkomsten en individuele gesprekken met ouders op verschillende plekken bijvoorbeeld in de Bibliotheek en op het consultatiebureau;

- de BoekStartapp voor ouders met voorleestips en boekentips (gereed zomer 2017).

7 | EVALUEREN

De interventie van de BoekStartcoach is een succes als meer (laagtaalvaardige) ouders vroeg beginnen met voorlezen en de Bibliotheek gaan bezoeken. Als blijkt dat deze interventie effectief is, kunnen meer Bibliotheken de werkwijze inzetten en hun samenwerkingspartners hiervoor interesseren. Bibliotheek Rivierenland heeft naar de bereikcijfers van BoekStart gekeken. Hoeveel leden zij hadden voor de interventie en hoeveel erna. Zij hadden de BoekStartwaardenbonnen die door de BoekStartcoach zijn uitgedeeld gemerkt.

Voor het consultatiebureau maar ook voor de Bibliotheek is het van belang om te weten hoeveel ouders geholpen zijn door de BoekStartcoach. Het aantal contactmomenten kan de BoekStartcoach bijhouden in een logboek. Een idee is om het aantal gesprekken met ouders bij te houden in een logboek. Uiteraard wordt in het logboek de privacy van de ouders in acht genomen. Ook blijft het bij het rapporteren van minimale informatie om de BoekStartcoach niet te veel te belasten. Het gaat bijvoorbeeld om het aantal gesprekken, de leeftijd van de kinderen en de type vragen die zijn gesteld.

8 | FINANCIËN

Voor wat betreft de financiën kan er onderscheid gemaakt worden in de verschillende fasen van het traject en welke kosten daarmee gepaard gaan.

De verschillende fasen zijn:

- voorbereiding
- uitvoering
- vervolg

Elke bibliotheek zal zijn eigen situatie hebben. Hieronder maken we inzichtelijk aan hoeveel uur ongeveer gedacht moet worden om met een BoekStartcoach te werken.

Coördinatie, 15 uur

Inzet 1 BoekStartcoach, 4 uur per week, inclusief overleg en reistijd,
40 weken = 160 uur

Inzet 1 BoekStartcoach in de Bibliotheek 1 uur voor het vragenuurtje
40 weken = 40 uur

Totaal 200 uur

Kosten voor materialen

- Zichtcollectie prentenboeken 2-4 jaar en opvoedboeken, 10 exemplaren €150,-
- Promotiematerialen (folders, boekentips) € 50,-
- Ipad €600,-

9 | UITROL BOEKSTARTCOACH

Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek hebben in hun plannen voor Tel mee met Taal opgenomen dat de BoekStartcoach in 2017 en 2018 uitgerold wordt naar meerdere bibliotheken. Er is binnen het budget van Kunst van Lezen geld vrijgemaakt om in 2017 10 basisbibliotheken een stimuleringsubsidie van €5.000,- beschikbaar te stellen. Hiervan is €500,- bestemd voor materiaal, aankleding en inrichting. De overige middelen worden ingezet voor de uitvoering van de BoekStartcoach. Bibliotheek Rivierenland heeft de BoekStartcoach opgezet met subsidie van de gemeente. Bibliotheken die ook willen starten en geen Kunst van Lezen subsidie ontvangen kunnen proberen bij de gemeente financiering voor dit project te krijgen.

Bijlagen

BIJLAGE I BOEKSTARTCOACH IN HET NIEUWS

BOEKSTART-COACH IN HET CONSULTATIEBUREAU: LAAGDREMPelige PILOT BIBLIOTHEEK RIVIERENLAND IN CONSULTATIEBUREAU TIEL 05-10-2015

Sinds september werken Bibliotheek Rivierenland en het consultatiebureau in Tiel nog nauwer samen. Er is een pilot gestart met een looptijd van een jaar, waarbij BoekStart-coach Frances Sopacua wekelijks om en om aanwezig is in de twee vestigingen van het consultatiebureau, waarvan één in een Brede School. Zij zal in de 'boxenkamer' op een laagdrempelige manier het gesprek aangaan met de ouders over het belang van voorlezen in relatie tot taalontwikkeling. Daarbij maakt zij gebruik van de al op het consultatiebureau aanwezige BoekStartcollectie en de voor peuters samengestelde zichtcollectie. Frances laat regelmatig themaboeken zien en zal voorlezen en voorleestips geven. De pilot is gericht op ouders van kinderen van 0-4 jaar en het programma wordt afgestemd op hun vragen. Frances is als BoekStart-coach ook de leesmediacoach op de peuterspeelzalen in Tiel. Het is een bewuste keuze om beide disciplines bij één medewerker te leggen. Frances is daarmee een bekend gezicht voor pedagogisch medewerkers, ouders en kinderen en zo wordt er een nauwe band met de ouders opgebouwd en onderhouden. De gemeente Tiel heeft een subsidie beschikbaar gesteld; in september 2016 zal de pilot worden geëvalueerd.

Yvonne van de Logt (Programmaleider Educatie 0-6 jaar Bibliotheek Rivierenland):

'Allereerst hebben de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau van de STMR en ik gepraat over hoe we de samenwerking konden intensiveren en daarbij ontstond dit idee. Ook omdat het zeven en een half maanden consult op het consultatiebureau geschrappt is en het nu langer duurt voordat de ouders bevraagd worden over BoekStart. Vervolgens hebben we een verzoek tot subsidie ingediend bij de gemeente. De laagdrempelige manier om in contact te komen met ouders sprak aan. De pilot met een looptijd van een jaar wordt bekostigd uit het budget voor onderwijsachterstand. Naderhand wordt er geëvalueerd op basis van de ervaringen van Frances en de jeugdverpleegkundigen. Hun bevindingen worden dan leidraad voor een eventueel vervolg. Bibliotheek Rivierenland heeft een productenboek samengesteld met een basisaanbod en programma's, bijvoorbeeld 'Bibliotheek voor ukkies'. 'BoekStart-coach in het consultatiebureau' kan als product afgenomen worden door de gemeente. Voor de ouders hebben we een ansichtkaart over dit product gemaakt die in het koffertje gaat. Het gezamenlijk doel van de gemeente Tiel en de Bibliotheek is om met de pilot het aantal opgehaalde BoekStartkoffertjes te verhogen en dat de ouders met hun kinderen de Bibliotheek blijven bezoeken. Ook willen we meer ouders ontvangen op de BoekStartactiviteiten, zoals het Mamacafé. We willen met de inzet van de BoekStart-coach vooral de groep laagtaalvaardige ouders het belang van voorlezen laten inzien en de drempel naar de Bibliotheek voor hen slechten.'

Frances Sopacua (BoekStart-coach Bibliotheek Rivierenland):

‘Ouders kennen mij vaak al van de peuterspeelzaal. Als ouders met hun kind op het consultatiebureau op hun beurt zitten te wachten, spreek ik ze aan over BoekStart en voorlezen. Ik dring niets op. Meestal ontstaat er wel een gesprekje omdat het over hun kind gaat, daarover willen ouders graag praten. Als een ouder toch niet geïnteresseerd is in een praatje, zeg ik dat ze ook even een boekje kunnen pakken. Vaak gaan ze dan toch nadenken over wat ik over het belang van voorlezen vertel. Ik zorg ervoor laag te zitten, op kind-hoogte en ik heb leuke boeken bij me. Kinderen staan vaak opener dan de ouders en komen naar mij toe, waardoor een gesprekje met de ouder makkelijker wordt. Ik benader hen niet belerend, maar begin een gesprekje over voorlezen. Ik vraag dan bijvoorbeeld of ze thuis voorlezen en of ze weleens naar de bibliotheek gaan. Vaak weten ouders niet dat je al zo jong met voorlezen kunt beginnen. Al gauw vragen ze om boekentips. Ik merk vaak opluchting als ik aan slecht Nederlands sprekenden vertel dat ze gewoon in hun eigen taal kunnen voorlezen. Ik heb ook altijd BoekStart-waardebonnen bij me. Soms zijn ouders de bon kwijtgeraakt of niet aan inleveren toegekomen. Ik vertel hen dat ze alsnog naar de bibliotheek kunnen gaan om het BoekStartkoffertje op te halen.’

▲ Leescoach Jos Boon aan het werk in het consultatiebureau in Culemborg. FOTO WILLIAM HOOGTEYLING

Consultatiebureau ruimt hoekje in voor leescoach

Bram van Schaik
Culemborg

Wegen, meten, reflexen controleren en... een bezoek aan het boekenhoekje. Sinds dit jaar ruimt het consultatiebureau in Culemborg wekelijks een plekje in voor lees-mediacoach Jos Boon. Zij stimuleert ouders om zo vroeg mogelijk te beginnen met voorlezen.

„Taal is van het allergrootste belang voor je verdere ontwikkeling”, verklaart Jos Boon haar aanwezigheid. „Onderzoek heeft uitgewezen dat kinderen die niet worden voorgelezen, met een woordenschat van 2000 tot 3000 woorden aan school beginnen. Kinderen die wél worden voorgelezen 5000 tot 7000. Dat verschil loop je nooit meer in.”

Namens bibliotheek Rivierland, een organisatie met negentien vestigingen, doet Boon met het Boekstartproject een landelijke pilot. Dat gebeurt in consultatiebureaus in Culemborg en Tiel, ondersteund door stichting Lezen. „Het project is ontstaan vanuit de taallijn voor jonge kin-

deren die we op de biëb hebben”, vertelt Boon. „Vanaf zeven maanden krijgen ouders vanuit het consultatiebureau voor hun kind een bibliotheekbon. Snel viel het op dat we maar weinig bonnen terugkregen. Toen was het idee: we wachten niet tot de ouders komen, we gaan er zelf op af.”

Koffertje

Nu strijkt ze wekelijks neer in het consultatiebureau, waar ze op een rood kleedje een vrolijke presentatie uitstalt van boeken voor de allerkleinsten. Ook staat er een oranje Boekstartkoffertje met daarin een 'knisperboekje' en een hardkartonnen boekje. Dat krijgen ouders als ze zich met de bon bij de bibliotheek melden.

De setting is belangrijk, legt Boon uit. „Niet zelden herkennen ouders me van de peuterspeelzaal. Daar zit ik met hetzelfde kleedje. Dat wekt vertrouwen. De drempel moet laag zijn. Soms is iemand amper geletterd. We willen uitnodigen, stimuleren.”

De lees-mediacoach dringt zich niet op. Ze observeert de ouders

en bepaalt hoe ze contact legt. Zo nodig pakt ze er een flyer bij. Die is er ook in het Engels, Frans, Arabisch en Pools. „De wisselwerking met de jeugdverpleegkundigen is prima. Iedereen ziet het nut ervan in.”

Tamara van der Heiden is voor Jos Boon een makkelijke klant. De 32-jarige fysiotherapeute leest dochter Nora van anderhalf voor 'zo lang ze geduld heeft'. Ook zoon Ruben, nu acht weken, kan straks op haar rekenen. „Ik ben zelf als kind veel voorgelezen, dus ik weet hoe belangrijk het is.”

Het Boekstartproject is kenmerkend voor de koers die Bibliotheek Rivierland sinds enkele jaren vaart. Toen werd Gaby Lafaber aangesteld als directeur. Van huis uit geen bibliothecaris, maar literatuurwetenschapper en bedrijfskundige. Dankzij haar zijn alle vestigingen veel langer open (in Culemborg van 9.00 tot 21.00 uur), werden uitleentijden verruimd en, uniek voor Nederland, boetes afgeschaft. Ook zijn er contracten met tientallen basisscholen en peuterspeelzalen.

BOEKENTIPS:

Kijken, voelen en luisteren. Daar gaat het om bij het voorlezen aan de allerkleinsten. Frances en Jos zetten hun favoriete boeken op een rij:

- Hallo baby! Lekker spelen, Roger Priddy (Veltman Uitgevers)
- Ik voel, ik voel... een beer, Xavier Deneux (Gottmer)
- Kiekeboe! Giuliano Ferri (De Vier Windstreken)
- Poesje Mauw, Mies van Hout (Lemniscaat)
- Nog even achter mijn oortjes kriebelen, Jörg Mühle (Gottmer)
- Fiep in 1000 woorden, Fiep Westendorp (Querido Kinderboek)

Voorlezen aan jonge kinderen: Iedereen kan het!

Plezier en samen beleven, daar draait het allemaal om bij het voorlezen aan jonge kinderen. Mooi meegenomen dat je spelenderwijs de spraaktaalontwikkeling en fantasie van je kind stimuleert en zijn concentratie bevordert. Maar hoe pak je het aan?

Voorlezen; kan dat al met baby's? Jazeker! Sterker nog, hoe eerder, hoe beter. Vanaf twee maanden kun je je baby al kennis laten maken met knisperen en badboekjes. Wiegeliedjes en bakerrimpjes zijn ook makkelijk om mee te beginnen en stimuleren de taalontwikkeling. Vanaf die leeftijd gebruiken baby's al hun zintuigen, dus grote kans dat je baby het boekje in zijn mond doet. "Het is belangrijk om je te realiseren dat voorlezen met jonge kinderen vooral nog spel is. Horen, voelen en zien hoort daarbij," vertelt Frances Sopacua. "Samen bezig zijn, draagt bij aan de hechting met je kind. Het gaat erom dat er een ritueel ontstaat dat steeds terugkomt en steeds verder uitgebouwd kan worden. Als kinderen goede ervaringen opdoen met voorlezen, hebben ze later ook meer plezier in het zelf leren lezen."

Waardevolle momenten
Frances en haar collega, Jos Boon, zijn BookStartcoaches bij Bibliotheek Rivierenland. Zij geven advies en ondersteuning aan ouders op het consultatiebureau en

Wat kan BookStart voor jou als kersverse ouder betekenen?

Bookstart is een initiatief van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek om baby's kennis te laten maken met boeken. Ieder kind kan gratis lid worden van de bibliotheek. Als je baby drie maanden is, krijg je per post of op het consultatiebureau een folder waarmee je bij de bibliotheek een gratis koffer kunt ophalen met twee boeken erin. De bibliotheek organiseert regelmatig activiteiten voor baby's en ouders. Het leesbevorderingsprogramma BookStart (en het intensievere onderdeel Boekenpret) is recent door de Erkenningscommissie Jeugdinterventies beoordeeld als goed onderbouwd. www.bookstart.nl

laten hen kennis maken met de mogelijkheden van de bibliotheek. Op het consultatiebureau zijn er ongeveer twaalf contactmomenten in de eerste levensjaren van je

kind, waardoor het ook een ideale en vooral laagdrempelige plek is om voorlezen onder de aandacht te brengen. In de praktijk merken zij dat voor veel kersverse ouders het helemaal niet zo vanzelfsprekend is om van jongs af aan voor te lezen. Jos: "Voorlezen met jonge kinderen gaat om hele korte, maar waardevolle momenten. Kinderen kijken in feite alles af van volwassenen. Dat geldt ook voor lezen. Door van jongs af aan samen te lezen, ontdekt je kind wat boeken zijn en hoe je ermee omgaat. Dat zijn voorwaarden voor de literaire competenties, die op school verder worden ontwikkeld."

Interactie

De coaches horen ook van ouders dat hun kind niet van lezen houdt of weinig geduld heeft, maar zij benadrukken dat het een misvatting is dat je heel lang moet voorlezen. Een paar minuten is al lang genoeg. Het gaat er uiteindelijk om dat het voorlezen een positieve ervaring is voor zowel jou als je kind. Je kind is leidend in het voorlees spel. Als je merkt dat je kind afgeleid wordt en weg kijkt, is het tijd om te stoppen. Het voorlezen aan jonge kinderen is anders dan het voorlezen aan oudere kinderen juist door de

korte momenten en het type voorleesboeken. De coaches merken op het consultatiebureau dat ouders graag geadviseerd willen worden welke boeken in welke leeftijdsfase geschikt zijn. Jos: "Laatst had ik een vader die vertelde dat zijn dochter van 18 maanden voorlezen niet leuk vond. Hij las Jip en Janneke verhalen aan haar voor. Dat zijn natuurlijk leuke verhalen, maar voor jonge kinderen zitten er weinig interactiemogelijkheden in. Na de knisperboekjes, flapjes, voel- en geluidenboeken kun je bij dreumesen eenvoudige verhaaltjes voorlezen, die aansluiten bij hun belevingswereld."

Niet ingewikkeld

Op het consultatiebureau blijkt dat ouders vaak niet weten hoe ze moeten voorlezen. Volgens Jos en Frances is die zorg onnodig. Jos: "Voorlezen aan jonge kinderen is niet ingewikkeld. Bovendien

bestaat slecht voorlezen niet. Iedereen doet het anders en dat is prima. Je kunt zelf vertellen over de plaatjes. Wij zien op het consultatiebureau ook veel anderstalige ouders. Zij geven vaak aan dat ze het lastig vinden om in het Nederlands voor te lezen. Ook dat hoeft geen belemmering te zijn. Als je een andere moedertaal hebt, dan vertel je gewoon in je eigen taal wat je ziet op de bladzijde. De woordenschat in je eigen taal is vaak rijker en hiermee voorkom je dat je woorden gaat stampen of overhoren. Je kunt de fantasie prikkelen door in te gaan op wat je ziet en het samenspel verder uitbreiden door er bewegingen bij te maken. Het belangrijkste zijn de interactie en het plezier." ■

BIJLAGE II

ADVIEZEN AAN OUDERS UIT DE EARNINGMODULE JGZ

Veel boeken voor baby's en dreumesen hebben vooral plaatjes en geen tekst. Bij de meeste plaatjes kun je veel vertellen. Gebruik daarbij je fantasie. Je vertelt bijvoorbeeld over de auto in het boek. Dat hij hard kan rijden en dat je kunt sturen. Je doet het geluid na en kijkt samen door het raam naar de auto's buiten.

Als er een woord of zinnetje bij het plaatje staat dat je kunt lezen, doe je dat. Als dat te moeilijk is vertel je op je eigen manier over het plaatje.

Vanaf 2 jaar begrijpt een kind pas verhaaltjes die in prentenboeken staan, aan de hand van de plaatjes. Als je niet goed kunt lezen vertel je in eigen woorden het verhaal bij de plaatjes. Peuters vinden dat leuk en willen het verhaal steeds opnieuw horen. Het geeft niet als het verhaal dan steeds een beetje anders is; daardoor leert je kind juist nieuwe woorden.

Een jong kind kijkt graag zelf in boeken. Het is goed als een kind zelf boeken kan pakken en kijken wanneer het wil, bijvoorbeeld doordat de boeken tussen het andere speelgoed liggen. Nog leuker is het als jij gezellig met het kind meedoet, meekijkt en praat over wat er in het boek te zien is. Boeken koop je, krijg je cadeau of leen je in de bibliotheek. Je vraagt naar boeken die passen bij de leeftijd van je kind.

Wanneer je peuter al goed verhaaltjes begrijpt wil het graag voorgelezen worden uit prentenboeken, zeker als het al heeft gemerkt dat lezen leuk is. Als je zelf niet goed kunt lezen vraag je of iemand anders voorleest. Als jij goed luistert kun jij daarna met je kind het verhaal nog eens bekijken en je vertelt het met je eigen woorden na.

Adviezen aan niet-Nederlands sprekende gezinnen

Anderstalige ouders hebben vaak het idee dat ze moeten voorlezen in het Nederlands, zodat hun kind Nederlands leert. Het advies aan anderstalige ouders is: lees voor in de taal die je het beste beheerst. Dat is meestal de moedertaal. Juist dan leren kinderen hoe verhalen in elkaar zitten.

De moedertaal verbindt de ouders en het kind sterk met elkaar en dat is een belangrijke voorwaarde voor effectief voorlezen.

Bovendien biedt de ouder met de taal die zij/hij vloeiend spreekt een beter 'model' voor de taalontwikkeling van het kind. Als het kind op deze wijze veel begrippen leert in een andere taal dan het Nederlands, zal het op school de Nederlandse equivalenten van deze woorden snel verwerven. De betekenis is dan immers al bekend; het kind hoeft alleen nog het Nederlandse 'label' voor het woord te leren.

De volgende voorleestips kunnen professionals aan meertalige ouders geven:

- Het maakt niet uit in welke taal het gebeurt, als ouders maar voorlezen. Vertel ouders dat voorlezen leuk is en belangrijk voor de ontwikkeling van hun kind.

- Praat met ouders over meertaligheid. Adviseer een meertalige strategie te volgen. Als ouders zowel de eigen taal als het Nederlands goed beheersen, moedig je hen aan in beide talen voor te lezen. Niet tegelijk, maar de ene keer een Nederlands boek en een volgende keer een boek in de thuistaal.
- Geef de eigen taal de ruimte en waardering. Het is een misverstand te denken dat opgroeien met meer talen belastend is voor een kind en tot vertraagde taalontwikkeling leidt. Meertaligheid is nooit de oorzaak van taalproblemen. Maar kinderen moeten wel voldoende taal om zich heen horen.
- Geef ouders tips over welke boeken ze kunnen voorlezen. Er is een beperkt aantal tweetalige boeken op de markt, maar je kunt prentenboeken ook op je eigen manier navertellen.

Advies voor ouders met weinig opleiding en weinig talige gezinnen

De taal van de ouders blijkt het meeste gewicht in de schaal te leggen voor de taalontwikkeling van het kind. Daarom is het belangrijk om juist deze ouders te stimuleren meer voor te lezen, samen te zingen en veel te praten met hun kind.

Omdat lezen voor laaggeletterde ouders meer moeite kost, is de kans groot dat het voorlezen met baby's en dreumesen al vermeden wordt. Lezen zien ouders vaak als iets dat vooral pas over een paar jaar bij school en leren hoort. Daarnaast komt het voor dat ouders het zelfvertrouwen niet hebben of hun zelfvertrouwen als voorlezer verliezen als het in hun ogen niet goed lukt. De houding van laaggeletterde ouders kan weinig geïnteresseerd zijn in boeken en lezen of zelfs negatief zijn vanwege hun eigen negatieve ervaringen met lezen.

Ook ouders met weinig opleiding en in weinig talige gezinnen waar (nog) geen stimulerende leesomgeving is, kunnen hun kinderen een actieve en fijne leesopvoeding geven. Zij kunnen interesse tonen in het lezen van hun kinderen en hen bijvoorbeeld in contact brengen met boeken door samen met hen naar de bibliotheek te gaan. Deze positieve houding van ouders ten aanzien van boeken en lezen, blijkt essentieel voor de leesmotivatie van kinderen.

Voor laaggeletterde ouders is het belangrijk om ze het perspectief te bieden dat voorlezen met jonge kinderen niet moeilijk is maar leuk en dat je niet goed in lezen hoeft te zijn om je kind voor te lezen.

Het is motiverend voor laaggeletterde ouders om zelf met hun kind en boekjes bezig te zijn als ze zien dat hun kind plezier heeft in boekjes. Tijdens een contactmoment laat je voorbeeldgedrag zien. Je geeft het kind een boekje en samen kijk je wat het kind ermee doet en je reageert interactief.

Colofon

Dit document kwam tot stand als onderdeel van
het landelijke leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen
in samenwerking met Bibliotheek Rivierenland

FOTOGRAFIE Janiek Dam en Bibliotheek Rivierenland

VORMGEVING Lijn 1, Haarlem

Mei 2017